

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljaka izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2058 — nočna 2994, 2994 in 2058
Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Vzgoja lepote okusa v ljudstvu

Tudi vzgoja lepote okusa v najširših pla-
steh je važno kulturno vprašanje, ki se ga še vse
premalo zavedamo ter storimo vse premalo, da
bi v ljudstvu ta čut kar najbolj vzbudili. Lepotno
vprašanje v najširšem smislu je nam še sedaj tu-
je, kajti pri vsaki stvari se sprašujemo vedno in
povsod in najprej samo po ceni ter po praktič-
nosti, zelo malo pa po pristnosti snovi, po lepoti
in vrednosti, po okusnosti. Tako na vsakem ko-
raku nalehimo v sto in sto slučajih na stvari, za
katerimi takoj slutimo pomanjkanje okusa, ali ce-
lo pokvarjen okus, ki daje prednost »kliču«
pred resnično vrednostjo.

Pohujemo po naši lepi slovenski deželi, po
gorenjskem kotu, kjer so naši predniki tako stro-
go in natanko ločili, kakšna sme biti hiša, kako
se ima prilegati celotni okolici napol zidana, z
leseniimi hodniki in nagejini, tako da moremo da-
nes govoriti o našem planinskem slogu, o bo-
hinjskem, o kranjskogorskem. Toda sredi take
lepe slovenske, ubrane vasi je šopiren vaški mo-
gočnejši postavil hišo brez vsake oblike, kip praz-
nih zidov in oken, ki bajejo kot pest v lice vsej
ubranosti, pa ne samo vasi, temveč cele okolice!
Bila so denarna sredstva, toda ni bilo — okusa,
ni bilo ljubezni do domače tradicije, do pristno-
sti ljudskega lepote okusa. Gremo od vasi do
vasi, od mesta do mesta, občudujemo idilično le-
poto pokrajine, lepo častiljivo, v tisočletno enoto
ubrano mesto, ki pa jo kot bič čez oči udarja nov
železobetonski most, pradičen sicer, toda po-
polnoma tuj sredini, kjer stoji. Vidimo nove javne
zgradbe, šole, zadržane ustanove, ki so jim fa-
sade pritržene prav pod vrhom: zmanjkalo je
denarja in — okusa. Saj vidimo na Ljubljani, kaj
je doba v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja,
ki je bila najslabšega okusa, naredila iz lepe
stare Ljubljane? Obiskujemo naše cerkve, posli-
kane pred desetletji, ter vidimo, kako strašno so
včasih brez vrednosti. Toda vsi ti slučaji so že
javna zadeva, ter je država že preskrbel, da se
v bodoče ne bodo vsaj v tako veliki meri vršili
taki grehi, ki bajejo v oči in kvarijo pogled na
našo naravno lepotu. Toda bila naj bi v tem oziru
še neizprosnejša.

Mi pa bi radi danes opozorili na vzgojo okusa
v privatnem življenju in v najširših plasteh našega
ljudstva. O, koliko pristne ljudske umetnosti je
bilo v naših starih domovih! Preprosta barvana
stekla so v svoji primitivnosti bila zaradi prist-
nosti občudljiva, globoko iskrenosti in ljubezni
umetnosti, ljudska umetnina sicer, toda velike vred-
nosti. Kdo jih še ima? Ali lične majotike, pisane
skrinje, risane zibelke, z bolečino rezane »božje
marke«
na križpoljih? Mesto tega vidimo po
vseh kmečkih hišah lovarniške, na slab papir
tiskane podobe; devotionalne, vlike v ogromnih
masah za mal denar. Majotike in barvana stekla
in drugo z roko in ljubezno izdelano pohištvo
pa so odnesli med vojsko in po njej tuji v svoje
privatne domove, kajti — oni so znali ceniti pre-
prosto, pa veliko umetnost, ki je v njih, iskrenost
slovenskega čustvovanja, res našo domačo ljud-
sko tvorno silo. V zameno pa so nam poslali po-
ceni židovsko fabriško blago, ki se ga ne drži
niti mrvica ljubezni, le pohlep po zaslužku. In mi
smo ga postavili v svoje domove. Pokvarili smo
si okus. Mesto podob na steklo vise danes ne-
okusne zlate razglednice, zaljubljeni prizori s ple-
miških parkov ali dragonarska romantika, ki naj
predstavlja »naš preprosti slovenski ljudski le-
potni okus«. Toda, to je le tuja navlaka, ki jo je
treba čim prej do dna izkoreniniti, da pridemo
zopet nazaj k naši ljudski umetnosti, pristni in
res naši.

Toda ne mislimo, da je meščanstvo v okusu
kaj boljše. Lahko bi rekli — slabše. Več kot ver-
skega dobimo pri njem nacionalnega in patrio-
tičnega »kliča«, ki ga fabrike izgotavljajo na de-
belo, računajoč — ne z našim okusom — tem-
več z našim patriotizmom! Kadarkoli vidim v na-
ših trgovinah in uradih to malomarno, s tako malo
lubezni delano podobo najvišjih predstavnikov
oblasti, mi je hudo in spominam se na zakon, ki
so ga sprejeli v Nemčiji, ki pravi, da je »pod
kaznijo prepovedano simbole nemške zgodovine,
nemške države in narodnega ponosa vpodabljati
javno na način, ki bi lahko naše občutje o vred-
nosti teh simbolov zmanjšalo«. Ali bi ne bili tudi
mi potrebni takega zakona? Naš meščan obesi
nad zakonsko posteljo sentimentalno, sladko-
čustveno podobo, prelivačo se v mesečini, ne
zavedajoč se, da je podoba neiskrena, neprisilna
po občutju, tisočkrat prodana in neprimerno pre-
draga za to, kar nosi nepotvorenega v sebi. Še
bolj pa naš meščan podlega kiču v filmu, v gle-
dališču, v knjigi, ne tolklo slovenski kot nemški,
časopisu, vsakršni šablono. Saj prav za prav je
prav to industrializiranje umetnosti meščanskega
izvora, ki je svoje plodove raztreslo tudi na kmete.

Danes pa moramo dobiti novo razmerje do
oblike, do naše pristne ljudske umetnosti. Prav
v tem je bilo revolucionarno dejanje danes tako
zaničevanega ekspresionizma, da je odkril na
novo lepoto najvno preprostejšega in pristnega.
Sele po tem dejanju je bila uničena šablona »su-
hih let«
ter smo začutili v sebi pristno in pravo
narodno umetnost, rastočo iz dna in prelivačo
se zopet nazaj. Na vseh področjih vidimo danes
blagodejni vpliv tega sunka, ki naj izpodrine tujo
navlako, židovski tovarniški kič, ter ga nado-
mesti z živim vrelom naše pristne slovenske umet-
nosti, našega lepote okusa, ki bo v skladu z
našo pokrajino in preteklostjo, z našo notranjo
vsebino, in to ne iz dobikaželnosti, temveč iz
lubezni. Naj se naša županstva brigajo za to,
da v njihovih občinah ne nastajajo nove hiše, ki
bi samo kvarile splošen vtis ubranosti — na to
opozarjamo zlasti letoviške kraje! Naj pri pode-
želskih mestnih zidarskih načrtih z vso ljubeznostjo
varujejo — kot Plečnik v Ljubljani — zgodovins-
ke vrednote ter nove spravijo z njimi v sklad.
Naj naš kmet varuje pri sebi vse dragocenosti
domače ljudske umetnosti, ter naj ustvarja vno-
vič iz sebe, namesto da se lišpa s ponarejenostmi.
Vzgojajmo pravi lepotni okus zlasti v cerkvah:
človek je vesel, ko vidi naše nabožne časopise,
kako se brigajo za lepe podobe; kakko se goji
umetni rokopi; pohvaliti moramo začelke, da
naše devotionalije dobivajo nove oblike, kako

Francija ponuja Nemčiji

Francija pripravljena spreminiti pakt z Rusijo v prid Nemčiji — Tudi Schacht za prijateljstvo s Francijo in za mir

London, 18. sept. b. Zunanji minister Eden se
bo v nedeljo, 20. septembra, sestal v Parizu s
francoskim ministrskim predsednikom Leonom
Blumom, s katerim bo vodil pogajanja glede pri-
prav za konferenco 5 velesil. Kakor poroča »Mor-
ningpost«
iz vladnih krogov, je Blum pripravljen
dati Nemčiji precejšnje koncesije, vendar pa za-
hteva za to zagotovilo miru s sklenitvijo pogodbe.
Ta pogodba bi morala jamčiti mir tako na vzhodu
kakor tudi na zahodu. Med koncesijami, ki jih je
pripravljena Francija irtrovati, je važna tudi iz-
premema francosko-ruske pogodbe,
nova ureditev vprašanja o oboroževanju ter fi-
nančno in gospodarsko sodelovanje s Nemčijo. Ti
predlogi se po trditvi »Morningpost«
popolnoma
strinjajo s stališčem angleške vlade. Angleški ka-
binet je za sklenitev regionalnih paktov, toda
takšnih, po katerih bi se lahko izvajala načela
kolektivne varnosti.

Düsseldorf, 18. sept. b. Nemški minister za
gospodarstvo, dr. Schacht, je imel na kongresu to-
pilnic železa govor, v katerem je izrazil upanje
in željo za mirno rešitev vseh življenjskih vpra-
šanj raznih narodov. Dr. Schacht je dejal: Zgodo-
vina nas uči in tudi na lastni koži smo občutili,
da prinaša vojna brez oziroma, če je kdo zmagovalac
ali premaganec, nesrečo. Nobena vojna ni rodila
socialnega in gospodarskega blagostanja. Samo v
miru in redu je mogoč napredek, ki lahko osreči
narode.

Rusija se boji nemškega napada

Varšava, 18. sept. b. Po informacijah z meje
se opaža na ruskem bojišču izredno živahna delav-
nost in vrvenje. Iz mnogih severnih krajev so
prispelo semkaj družine ter izgnanci, ki z vso
naglico gradijo trdnjave v določenih razdaljah.
Vojške posadke so dobile okrepitev. V poljskih
krogih so dobili vtis, kakor da se Rusija boji na-
pada s poljske meje. Tudi ob mejah baltskih držav
gradi Rusija močne trdnjave.

Pariz o dunajski konferenci

Ogrska hoče pomnožiti in okrepiti svojo armado

Pariz, 18. septembra. Vest, da se bodo v krat-
kem na Dunaju sestali zunanji ministri Italije, Av-
strije in Ogrske, je tukaj vzbudila veliko pozor-
nost.

Vtis te vesti je bil tak, da se je zavedla po-
trebe preorientacije francoske politike celo »Hu-
manité«, ki je prav za prav glasilo sovjetske Ru-
sije v Franciji. Komunistični list piše, da bi bila
naloža močne in aktivne francoske diplomacije, da
Italijo zopet pridobi za mirovno fronto. Res, da
so ti pozivski ostali do zdaj brez uspeha, toda to
ne sme biti vzrok, da bi se Francija resignirano od-
rekla tej nalogi. Prijateljstvo z Italijo se mora ob-
noviti, sveda pod pogojem, da se okrepi
obenem še bolj Mala antanta. To naj bi bila
glavna naloga francoskih državnikov, ki
odpotojuje v petek na zasedanje Zveze narodov v
Zenevo.

»Information«, ki je po navadi o zunanje-
političnih vprašanjih dobro poučena, piše, da je bil
glavni predmet razgovorov med Mussolinijem in
avstrijskim zunanjim ministrom Schmidtom vpra-
šanje pomnožitve in okrepitve ogrske
armade, čemur stojijo, kakor znano, na poti
določbe verzajske mirovne pogodbe. Baje je Musso-
lini obljubil Ogrski, da bo z vso politično in diplo-
matično močjo nastopil v obrambo Ogrske, ako bi
se proti zopetni oborožitvi ogrske armade pojavil
od katerekoli strani kakšen odpor.

Čedalje bliže Madridu

Zdi se, da je nacionalistični armadi, ki si je
postavila za cilj, da iztrebi s francoskim zve-
zani komunizem iz španske zemlje, namenjena
zmaga. Po zavzetju San Sebastiana je na severu
delujoči general Mola s prostimi četami pod po-
veljstvom polkovnika Monasterio krenil na jug
na Siero Guadarrama, tako da rdeči sedaj niso
samo pod pritiskom južne armade, ampak morajo
braniti Madrid tudi na severovzhodu in severo-
zapadu. Na jugu je polkovnik Yague pri Tala-
veri in ima sedaj svoj glavni stan v Santa Olalu,
dočim so se rdeči zakopali kakih 50 km pred Mad-
ridom na črti Cebreros-San Martin-Escalona-Tor-
rijos in potem proti vzhodu vzgloz reke Tago. To
črto bodo rdeči branili s tanki in najbrže tudi s
strupenimi plini, dočim ima armada generala
Francea veliko eskadro bombnih letal, ki daleč pre-
kaša rdeče letalstvo. Silni boji se vršijo zdaj tudi
pred Toledom, ker hoče general Franco na vsak
način osvoboditi junaške kadete, ki se že več kot
meseč dni v najobupnejših razmerah branijo v
Alcazarju.

Hud bombni napad na Madrid

17. t. m. so Francoski bombarderji napadli
Madrid. Težka letalska bomba je padla tudi na pa-
lato vojnega ministrstva, v kateri se je mudil mi-
nistrski predsednik Caballero. Caballero se ni ni-
česar zgodilo, dočim je bila soba, v kateri se je
nahajal, popolnoma porušena. Osvobodili so ga
še, ko so odstranili ruševine. Vojno ministrstvo

počasi prehaja tudi ta trg v naše roke in našega
duha. Predvsem pa opozarjamo našega prido-
bitnega meščana na slovensko umetnost in slo-
venske umetnike, ki morajo stradati ob tem, ko
se tuji »lič«
na veliko in za drage denarje vliho-
taplja v naše meščanske družine. Res da je pris-
tna domača umetnina dražja, toda je enkratna in
delana z ljubeznostjo, pristna od materiala do ču-
stev, ki so v nji. Naša umetnost naj bo narodna
in naš narod naj se zave svoje umetnosti: to pa
je poslednja zahteva umetnostne vzgoje, ki smo
jo še neizmerno potrebni. Le tako bo naša duhov-
na in materialna kultura dobila slovenske oblike
in izpodrinila tujo neizrazno navlako, smetje, ki
mu dones še v taki meri dajemo zavetje.

Povabilo na lokarn. konferenco

London, 18. septembra. b. Danes je angleški
zunanj minister Anthony Eden poslal vladam za-
hodnih držav: Franciji, Italiji, Belgiji in Nemčiji
noto, s katero odvarja diplomateka pogajanja držav,
ki so podpisale lokarno pogodbo. Že sedaj kažejo
vsi znaki, da javnost o teh pogajanjih ne bo mnogo
zvedela, ker vse države želijo, da ostanejo razgo-
vori tajni. Sama vsebina note ne pove nič novega,
razen to, da smatra Anglija sedanjio lokarno kon-
ferenco za evropsko regionalno konferenco, ki naj
bi ji sledila še ena, ki bi se obširno bavila o vzhod-
nem vprašanju. To stališče zastopa v uvodniku tudi
»Times«, čeprav v zelo zmerni obliki, medtem, ko
»Daily Telegraph«
zahteva predvsem odgovor na
znana angleška vprašanja Nemčiji maja letošnjega
leta. Isti list opozarja, da za danes sklicana seja
vlade ne bo v tej meri storila nobenega sklepa, ker
na seji ne bo niti finančnega ministra Neville
Chamberlaina, niti obeh Mac Donaldov in tudi ne
Baldwina samega. Ministri bodo razpravljali na da-
našnji seji izključno le o etanju v Palestini in o
vprašanju obsednega stanja v tej deželi.

Angleške ladje pripravljene

London, 18. sept. AA. DNB: »Daly Telegraph«
poroča, da je v španskih vodah 25 angleških voj-
nih ladij. Vojne ladje so pripravile vse potrebno,
da sprejmejo begunce, če bi v Španiji prišlo do
odločilnih dogodkov. Vrhovni poveljnik, admiral
sir Dady, je na svoji admiralski ladji »Queen Eli-
sabeth«
prišel v Malago, da bi proučil položaj.

Velika zmaga pri Talaveri

Madrid, 18. sept. c. Bitka pri Talavera della
Reina se je končala zveiko zmago belih čet. Bitka
je trajala skoraj dva dni. Rdeči se sploh niso znali
pravilno boriti in so beli poveljniki imeli dovolj
lahko delo. Rdeči so se borili dvije, toda brez glave
in načrta. Tuji častniki pravijo, da so rdeči
naravnost drveli v najhujši ogenj strojnic in padali
kot da bi jih kdo dobesedno kosil.

Na bojišču pri Talaveri je obležalo okoli 1000
rdečih. Poveljnik rdečih general Ascensio je bil
odstavljen takoj ko bitki in odpeljan v Madrid,
kjer bo postavljen pred izredno sodišče. Beli so
na bojišču zaplenili ogromno orožja, med drugim
tudi dva tanka in celo protiletalsko baterijo topov.

Prodiranje belih pa je težko zaradi tega, ker
je na bojišču toliko trupel, da se boje epidemije, če
jih ne bi takoj pokopali. Prodiranje proti Madridu
in Toledu se bo takoj nadaljevalo, kakor hitro bo
bojišče očiščeno in ne bo nevarnosti za epidemije.

Pohod nacionalne armade na Toledo

Burgos, 18. sept. b. Iz Burgosa poročajo, da
nacionalne čete napredujejo proti Toledu. Na svo-
jem bojnem pohodu so dosegle znatne uspehe. Po
podatkih nacionalistov so imeli v zadnjih bojih
rdeči miličniki 700 mrtvih, poleg tega pa so beli
vojaki zelo zrahljali njih bojne črte. Uporniki so
morali začasno ustaviti napredovanje, do pokop-
ljejo kupe mrličev, od katerih izvira neznosen
smrad ter se je bati kužnih bolezni. Poveljstvo
nacionalističnih čet je obvestilo prebivalstvo Bil-
baua, ki ne sodeluje v borbah, naj se skrije v za-
klonišča, ker bodo uporniška letala v kratkem
bombardirala mesto. Trenutno so uporniške čete
40 km pred Bilbom, ter se počasi in zelo previdno
premikajo naprej.

Alcazar zletel v zrak

Madrid, 18. septembra. c. Danes zjutraj je
Alcazar v Toledu zletel v zrak. Včeraj so rdeči
ves dan kopali jarko in rove pod utrdkami Alca-
zarja. Beli so se branili v tej novi smeri, dokler
so mogli. Poslaniki južnoameriških držav so snoci
še enkrat posredovali pri rdečih, da naj bele iz-
puste iz trdnjave, ali pa vsaj žene, otroke in starče,
ki so bili zaprti s kadeti v Alcazarju. Rdeči
pa so to zadnjo prošnjo odbili, češ da so beli od-
bili pogajanja, ko je čilski poslanik posredoval in
prišel sam v Toledo, da bi vodil pogajanja med
belimi in rdečimi nasprotniki.

Snoci so rdeči vsemu prebivalstvu v Toledu
naročili, da naj se umaknejo iz mesta in sicer dva
kilometra proč od Alcazarja. Vse mestno prebi-
valstvo je prenočilo na prostem, dasi je bila noč
zelo hladna. Zjutraj ob zgodnjih urah pa je nato
Alcazar v strašni eksploziji zletel v zrak in v ru-
ševinah pokopal vse, ki so se 6 tednov branili za
svoje nacionalne ideale.

Portugalska se noče pridružiti neutralnosti

London, 18. septembra. b. Dejstvo, da Portu-
galska še ni odgovorila na poziv britanske vlade,
je povzročilo v političnih krogih veliko skrb. Bri-
tanski krogi se zavedajo, da bi bil v slučaju odklo-
nilnega stališča portugalske vlade iluzoren vsak
sporazum o nevtralnosti, ker bi lahko potem preko
Portugalske dobavljale eni ali drugi stranki orožje
in municijo razne države, ki so interesirane na
zmagi rdečih ali belih v Španiji. Zaradi tega je ve-
lika nevarnost, da pride do nevarne poostritve
mednarodnega položaja, ker bo na zasedanju Zveze
narodov v Zenevi madridska vlada sigurno izkori-
stila in javno začela to vprašanje. Madridska vlada
namerava baje javno obtožiti portugalsko vlado, da
z vsami sredstvi podpira upornike.

Zagrebska vremenska napoved: Deloma stalno.
Poslabšanje vremena je pričakovati v zahodnih
krajih države in v Primorju.

Boljševiške tolpe počenjajo grozote, kakršnih ni moči popisati

Sevilla, 17. septembra. »Völkischer Beobachter« objavila poročilo dopisnega urada 2. divizije vojaškega oddelka v Sevilli o divjanju komunističnih tolpe v provinci Sevilla:

V Guadalcanaru so umorili 41 prebivalcev. Postrelili so jih zahrbtno na cesti ali pa so jih izvlekli iz njih stanovanj, jih povezali, odgnali k pokopališču in jih ondi postrelili. Veliko jih je šele čez več ur umrlo.

V Lori del Rio so anarhisti in komunisti prav posebno strahotno besneli.

Prelivanje krvi marksističnih tolpe se je začelo s tem, da so poklicali na rotovž policijskega poveljnika, ki je na pritisk marksističnih oblasti dal razorožiti del policije in prebivalstvo, ki je naklonjeno belim. Na trgu pred rotovžem pa so začeli na policijskega poveljnika kar na lepem streljati. Osemnajst krogel ga je zadelo in zgrudil se je mrtev na tla. Temu umoru se je pridružil besno klanje številnih moških prebivalcev, tako da je večina družin ostala brez moških. Ze dne 23. julija so začeli komunisti svoj grozni posel s tem, da so zažigali cerkve in kapele in gnali duhovnike v ječo.

Prebivalci, ki jih je revolucijski sosvet obsodil na smrt, so si morali na pokopališču sami izkopati grobove zase in nato so jih razpostavili tik njih grobov. Poživljeni rdeči divjaki so začeli streljati in so merili v noge nesrečnih ljudi, da so popadali v grobove. Čeprav so bili ubogi ljudje še živi, so jih divjaki kar koj zagreblili. Cete belih so zdaj odkopale te grobove in so videli, kako mrlič krčevito stiskajo roke in noge k telesu, kar je dokaz, da so vsi ti umrli šele po groznih in dolgih mukah.

Vsa ta grozodejstva pa so morali drugi, belim prijazni, prebivalci iz Lore del Rio gledati in so bili pozneje prav tako umorjeni. Kar po cele družine so pomorili tako surovo, da ni moči popisati.

Prvi dan so umorili kakega otroka, drugi dan drugega in tako vsak dan, vso družino, tako da so bile muke tistih, ki so prišli zadnji na vrsto, do brezmejnosti okrutne. Vsega skupaj so v tem mestu poklali 138 oseb, med njimi tudi 20 policijskih uradnikov.

Vsi ti opisi izhajajo od oseb, ki so vse to videli. Tako je to povedal neki sodnik, neki policijski uradnik in neki politiki, ki so ga rdeči kot poslednjo žrtev še nato ustrelili, ko so vkorakale bele čete v mesto.

V Moronu so zažgali rdeči, morilski požigalci slavno cerkev San Miguel in so ukradli ve-

likanski cerkveni zaklad, ki je bil vreden 7 milijonov pezeta. Razen te cerkve, so zažgali še samostan, kapelo, duhovsko semenišče, policijsko vojašnico, kaznilnico in rotovž. Iz orgelskih piščali so marksisti vlivali municijo.

Oblasti belih še zmeraj niso dokončale vseh pozvedovanj o krvavih zločinih rdečih, tako da bodo prišla še druga grozodejstva na dan.

Glava generala na avtomobilu

»Völkischer Beobachter« poroča iz Hendaya dne 17. septembra:

Zvedeli smo iz zanesljivega vira vse podrobnosti o najstrašnejšem zločinu, ki so ga nedavno zakrivil rdeči tolpe v Madridu. To je poročilo o umoru generalnoštabnega zdravnika Gomeza Ulla, ki je bil v vojaški bolnišnici v Carabanchelu pri Madridu in generala Lopez Ochoa, ki je leta 1934 zadušil upor v Asturiji. Podrobnosti o umoru teh dveh generalov so tako grozotne, da je le težko poročati o njih. So pa dokaz, da so rdeči morilski požigalci, ki vodijo strahotno vladno v Madridu, prave pravcatne zverine v človeški podobi.

Generalnoštabni zdravnik Ulla se je rdečim mogočnikom zato zameril, ker je uspešno operiral generala Ochoa.

Nekega dne je vdrla tolpa anarhističnih in komunističnih razbojnikov v bolnišnico. Planila je na generala, ki je ležal v postelji, in mu odrezala glavo. Glavo so nato natakili spredaj na avto, ko da je soba na hladilniku motorja in s tem avtom so se vozili po Madridu. Nato je rdeča druhal napadla generalnoštabnega zdravnika Gomeza Ulla in ga zvelkla v operacijsko dvorano. Ondi so ga z jermenimi privezali na operacijsko mizo, mu odrezali roke, mu iztaknili oči in ga slednjič ustrelili.

Otroke in starčke sekajo s sekirami

Isti list poroča: Pozvedovanja belih čet v osvobojenem mestu Baena (pokrajina Cordoba), so dognala še druge grozotne zločine komunističnih razbojnikov. Tako je rdeča milica vdrla v zavetišče za stare in onemogle in je osem starih ljudi, v starosti 87 in 65 let, s sekirami posekala. Prav tako so poklale te nečloveške tolpe tudi neko 79letno redovnico in več otrok, ki jim je bilo po 3 in 7 let. Dokler niso prišle bele čete v to mestce, je rdeči teror zahteval 91 žrtev tega kraja.

Brezmejno gorje otrok v rdečem »raju«. Najtežavnejše vprašanje Sovjetije so otroci, ki so brez staršev in brez doma in v nadlego mestu in deželi. Tem nesrečnim otrokom je vzel boljševizem vse: družino, domovino, vero in vzgojo. Navadno se potikajo okoli, beračijo in napadajo. Na sliki je prizor otrok, ki se prepeajo za naberačeni denar.

Ciklopi in indijski biki

Ekspedicija Orientalskega zavoda univerze v Cikagu išče v Iraku prazgodovinskih ostankov in je to zimo dobila dragocene izkopanine na mestu, kjer so bila nekoč babilonska kulturna pozorišča. Izkopanine pričajo o zvezi sumerijske, grške in indijske kulture. Poslednje najdbe spadajo v dobo 3000 in 2000 let pred Kristusom.

V dobi 2000 let pred Kr., ki se imenuje tudi Abrahamova doba, je bilo v pokrajini krog današnjega Bagdada veliko blagostanje, imeli so svobodne vladarje, ki so bivali v Ešnuni, sedanjem Tel Asmaru. Besedilo klinaste pisave govori o velikem templju v Ešnuni, ki je bil posvečen bogu Tišpaku. Toda izkopanine so pokazale, da ni bilo ondi nikakega templja. Novo odkritje v Khafaje pa je to čudno neskladnost pojasnilo. Ondi so izkopali neko mesto, ki je imelo na griču svetišče. V onih dobah so namreč zidali templje izven mest. Tako se je pojasnila zadeva, kako da v Ešnuni niso našli templja boga Tišpaka, čeprav ga besedilo omenja.

V Tel Asmaru pa so odkrili druge najdbe, ki pričajo o čudnih verskih navadah starih Babiloncev. Odkrili so svetišče, ki je pa stalo sredi drugih hiš in ni bilo večje ko hiše. Našli so dva, bogato okrašena kotla, ki sta bila povezana drug vrh drugega. Na enem so bili upodobljeni štirje pari kač, ki so, kakor bi pile, sklanjale glave čez rob kotla; na drugem pa so tri človeško postavbe, ki so se zamenjale s kačami in so jih kače premagale. Znano pa je, da je bila kača tedaj znak boga rodovitnosti in ta dva prizora brez dvoma proslavljata oblast kače. V spodnjem kotlu pa so našli tudi kosti ptic in manjših živali. In posodo za vodo, kar je vse dokaz, da je bila v kotlu nekoč živa kača, dasi ni nikakega besedila o tem.

Babilonska božanstva so ohranjena v reliejih, 40–50 cm višine. Najbolj značilna je podoba nekega boga z lokom, ki sovražnika s ploščatim nožem zakolje. Sovražnik je bil, po opremitvi sodeč, Mezopotamec iz 2000 let pred Kr. Z njegove glave se širijo žarki in edino oko sredi čela pove, da je bil ciklop. Ciklope poznamo pa doslej le iz Homerjevih besed. Toda grški zgodovinar Hesiod pozna še starejša poročila o njih, tako, da so ciklopi, kot sinovi Urana in Gaeje kovali za svojega osvoboditelja, Zeusa, gromske strelice. Tudi rimski pesnik Virgil imenuje ciklope pomočnike ognjenika na Etni. Tako je tudi ta ciklop na relieju kak demon ognja, o čemer pričajo žarki krog njegove glave. Tu je skupna poteza med grško in babilonsko mitologijo, ki so se je polastili Grki za svoje pesnitve.

Ostanke tretjega tisočletja pred Kr. so našli v Tel Agradu, ki se strmo dviga iznad ravnine. Mnogi teh ostankov pripadajo prejšnji dinastični periodi, in so nam znani iz kraljevskih grobov v Uru. Z ostanki v zemlji so mogli določiti, da je bil tu nekoč največji tempelj tiste dobe. Znameniti sta dve vazi iz zelenega kamna, ki so ju tu našli. Na eni izmed črepinj je postava s krivim nožem. — Druge je podoba pred nekim poslopjem s čudno streho, ki varuje velikega, grbastega bika, stoječega pri jaslih. Divje govedo in bivoli so bili doma v Mezopotamiji; tu pa ni živel nikoli grbasti bik. Razen tega tudi nimamo iz Mezopotamije poročil, da bi tu kdaj častili živali. A na pečatih iz doline Indusa je vedno najti živalski motiv. Žival pa je vedno le grbasti bik pri jaslih. Iz teh dveh vaz spoznamo novo poglavje indijsko-sumerijske kulturne zveze.

SLOVENECE

pred 60 leti:

V soboto 16. septembra 1876.

Poslano.

Pogosto in od vseh strani mi dohajajo vprašanja: kaj je z »Brenčeljno«, bo li še kdaj izhajal ali pa je zaspal za vse večne čase?

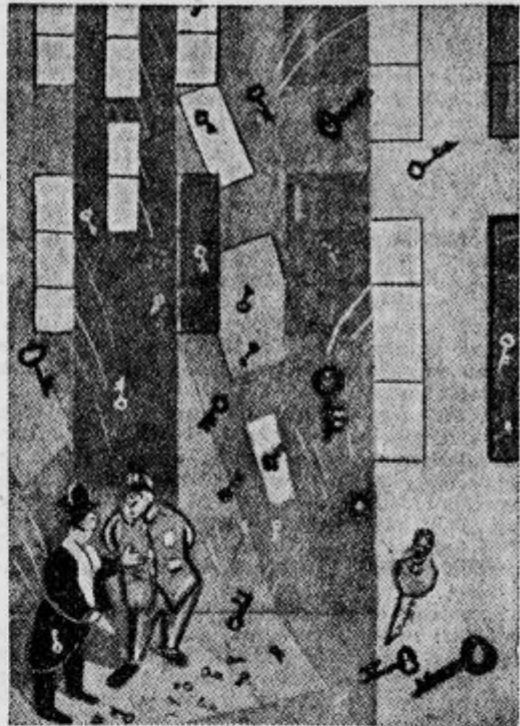
»Brenčelj« ni zaspal za vse večne čase, ampak le začasno prenehal iz vzrokov vsem znanih, namreč, ker je večina naročnikov z naročnino preveč zaostala in ker se je pričela huda doba konfiskovanja slovenskih listov. Brž ko bi se to oboje na bolje spreobrnilo, sem mislil in mislim še zdaj nadaljevati »Brenčeljno«. Ali do zdaj ni bolje še v nobenem oziru. Državno pravdnstvo in sodnija še neprenehoma enako ostro ravna s slovenskimi listi, o čemur pričajo pogoste konfiskacije, tedaj sem prepričan, da bi se »Brenčeljnu« nič bolje ne godilo, če bi hotel po svoji stari navadi pikati, izhajal bi več del le za policijo. Pa tudi naročniki mu niso usmiljeni, še pravični ne.

Vendar bom napel vse žile, da spravim »Brenčeljno« zopet na dan ter tako vstrežem vsem prijateljem in marljivim podpornikom njegovim, ki sprevidijo, da je šaljiv list za slovenski narod potreben. Če me bo občinstvo pri tem krepko podpiralo, ne bode me strašila huda tiskovna svoboda. Do novega leta mislim dognati vse priprave tako, da bo, če Bog da, do tje »Brenčelj« že parkrat zabrenčal, mikavnega gradiva imam že v izobilju nakopičenega.

V Ljubljani, 15. septembra 1876.

Jakob Alčovec.

Možgani slona tehtajo 4700 gramov, orangutanovi 400 gramov, ovčji 130 gramov, človeški pa 1400 gramov.

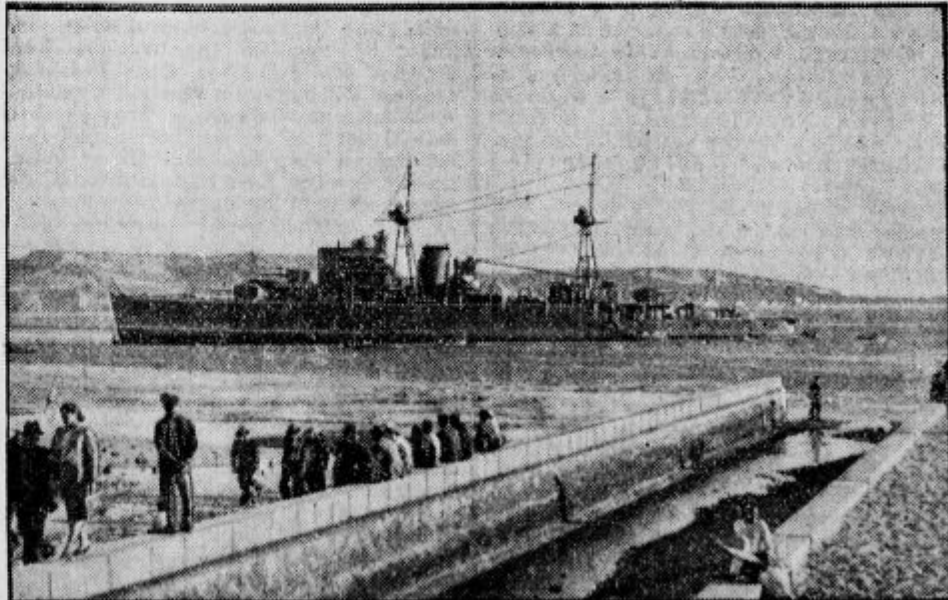
»Zavpil sem: Ključ mi vrzi dol! — no — zdaj pa vidite...«

»Koliko si pa star, fantek?«

»Pet let.«

»Pet? Pa še toliko nisi velik ko moj dežnik?«

»Koliko je pa vaš dežnik star?«

Preprečena komunistična revolucija na Portugalskem. Kako so moskovski židje povsod na delu, je dokaz to, da so se vzgnezdili tudi med portugalske pomorščake, ki so se uprli v Lizboni na ladji »Alfonso de Albuquerque« in so jo hoteli spraviti iz pristanišča. Z obrežja pa so začeli posadko obstreljevati in bilo je 12 mrtvih in več ranjenih. Nato so ladjo potegnili k obrežju in zadušili upor.

Prva slika s San Sebastiana, ko prihajajo bele čete v mesto in jih ljudstvo navdušeno pozdravlja v veselju, da je rešeno rdečih tolpe.

Krog višin 8000 metrov

Nanda Devi v Himalaji

Pred nekaj dnevi smo dobili sporočilo, da je angleško-nemška ekspedicija prišla na goro Nanda Devi v Himalaji. To je najvišja gora vseh dežel, kar jih ima Angleška v oblasti, mimo tega je pa tudi najvišja gora, ki je sploh kdaj kak človek stopil nanjo.

Nanda Devi je visok 7816 m in prekaša za več ko 60 m goro Kamet, kamor sta leta 1931 prispela dva Angleža, Smythe in Birnie.

Angleško-ameriško ekspedicijo je vodil Skot, prof. T. Brown, ki ima že 54 let, pa je vendar še zmeraj odličan hribolazec, pač najboljši, kar jih premore Angleška. Prehodil in preplezal je že razne vrhove Alp, ko Montblanc, kjer je bil trikrat. Predvsem je Brown imeniten turist zato, ker je prvi prišel na Mount Foraker (5242 m) v divjih gorah Aljaske, kjer je bil leta 1934 in ga je spremljal mladi Njujorčan C. A. Houston, ki hodi tudi letos z njim. V njegovih družbi je bil preizkušeni himalajski borec Tilman, ki se je bil že leta 1934 udeležil ekspedicije na Nanda Devija. Član ekspedicije je bil tudi Odell, ki je leta 1925 skušal priti na najvišji vrh sveta, na Mount Everest.

Člane ekspedicije na Nanda Devija je spremljalo 17 nosačev, kar je malo, saj je imela ekspedicija na Mount Everest več ko 100 nosačev. Važno je tudi to, da so šli na Nanda Devija razmeroma pozno, ko že ni več pripraven čas, in sicer so 29. avgusta prišli na vrh.

Nanda Devi

in vsa pokrajina krog njega je bil že zdavnaj cilj raznih ekspedicijskih. Saj ni čudno, ker ondotno gorovje ni le v mogočnem, čarobnem sijaju lepote, marveč je ta vrh tudi najvišji, kar jih je v deželah pod angleško krono. Šele leta 1934 se je posrečilo Angležema Shiptonu in Tilmanu dospeti do vznožja te gore, kar je bilo prav tako težavno ko dospeti na vrh. Shipton je znan, da venomer zasleduje svoj najvišji cilj, da bo nekoč dospel na 8888 m visoki Mount Everest. Prav izredne težkoče so morali obvladati člani ekspedicije že na vznožju, posebno se je zdelo nemogoče, da bi prišli čez kipeče vode Rishi Gange. Ko so pa obvladali tudi to nevarnost so slednjič stali pri zaželenem vrhuncu in zagledali so tako gorsko prelesto, kakršno je pač težko najti na svetu. Ravnina ledenih tal je v obliki podkve obrobila z navpičnimi stenami take višine, gladkoče in strmine, da bi bila celo misel na pot na vrh kar pregrešana. Robovi tega skalnatega cikusa niso nižji ko 5000 m, 6000 m in celo 7000 m

in so najvišji v vrhovih Nanda Devija na vzhodu (7434 m) in na zahodu (7816 m).

Shiptoni in Tilman sta leta 1934 večkrat skušala dospeti na najvišji vrh, vendar brezuspešno. Šele letošnjemu naskoku te ekspedicije se je posrečilo zavzeti Nanda Devija. — Vendar ta višina le še ni najvišja, kar so jih dosegli turisti Rekord glede na višino ima Anglež Smythe, ki je l. 1934 na poti na Mount Everest dospel

8600 metrov visoko!

Ze leta 1924 je pa Norton prišel skoraj prav tako visoko. V višini 8400 do 8500 m sta bila Mallory in Irvine, ki se nista nikoli več vrnila z ekspedicije na Mount Everest. Leta 1934 sta Tirolka Schneider in Aschenbrener, v ekspediciji na Nanga-Parbat, dospela 7900 m visoko. Pavel Bauer je s tovariši v ekspediciji na tretji najvišji vrh zemlje, na Kangčuecengo (8579 m) prišel 7700 m visoko.

Vendar pa je ta vrh, ki je prišla nanj letošnja angleško-ameriška ekspedicija, pač najvišji vrh, kamor je kdaj stopila človeška noga. In čeprav človek še ni dospel na vrh 8000 in več metrov, vendar smo prišli za korak dalje v stremeljenju po višinah, ki so last ljudi močne volje.

»Pa mi reče, da ne vem, kaj je ljubezen — meni! — ko sem bila že trikrat zaročena!«

»Edino, kar morete storiti za svoje zdravje je, da se popolnoma potopite v svoje delo.«

»Križi božji, gospod doktor, jaz mešam beton!«

Kako zamorete za malo denarja izgledati sijajno in čisto oblečen?

Kemiji je zdaj uspelo izumiti tako sredstvo za pranje brez luga in mila, ki bolj hitro pere in se mnogo bolj peni, celo v trdi vodi.

TEXIL

čudežno sredstvo brez luga in mila za pranje

svile
polsvile
volne
polvolne
rokavic
otroške opreme

Trpežnost tkanine se podaljša! Pranje je prijetno, naglo in poceni! Daje tudi v najtrši studenčnici obilno peno!

Dobiva se v vseh drogerijah, parfumerijah, trgovinah z mešanim blagom, trgovinah z barvami in trgovinah z nogavicami.

Originalen omot Din 2-50

Glavna prodaja za Jugoslavijo:

HINKO MAYER I DRUG - ZAGREB

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda. Din 1.—; ženski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega snatja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 2-50. Za pisane odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Krojaški pomočnik
za splošno stalno delo se takoj sprejme. — Franc Pelko st., Novo mesto. (b)

Upokojenec

zanesljiv in trezen, se sprejme v pomoč gospodarstvu. Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Vesten« štev. 13661. (b)

Perico

dobro izveščano, sprejemem za vsak ponedeljek. Predstaviti se v kavarni »Vesela«, Miklošičeva cesta št. 19. (b)

Kupimo

Kupimo:
Dumas, Grof Monte Christo, roman. — Ponudite Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. (k)

CITAJTE IN ŠIRITE
»SLOVENCA«

Prodamo

Za šolarje

vseh vrst obleke, pumparce, perilo itd. v največji izbiri dobite poceni pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (l)

Dalmatinske smokve

za jelo, okusne, letošnje, nudi po 5 Din kg Sever & Komp., Ljubljana. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in najcenejše tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

Holandske cvetne gomolje

hijacint, tulipanov, narcis, krokusov itd. nudi Sever & Komp., Ljubljana. Zahtevajte cenik! (l)

Plinski generator na ogelje

z motorjem 45 PS, primeren za pogon mlina ali žage — prodam. Vprašati pri: Ratej Hugo, Barvarska 5, Maribor. (l)

Kolesa in šivalni stroji
najboljših nemških tovarnih in najbolj poceni dobite samo v Novi trgovini na Tyrševi cesti 36. (l)

Pisalni stroj

»Continental«, dobro ohranjen, majhno »Wertheim« blagajno s pultom in več pisalnih miz prodaja ABC, Ljubljana, Medvedova cesta 8, tel. 24-44 (poleg gorenjskega kolodvora).

Jajca

šajerska — po najnižji ceni pri: Baloh, Kolodvorska 18, na dvorišču.

Stanovanja

Stanovanje
zračno, sončno, z lepim razgledom, oddam. Riharjeva ulica 6, Mirje. (b)

Trisobno stanovanje

z osmimi pritlikinami se odda z novembrom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13729. (b)

Štirisobno stanovanje

z vsemi pritlikinami se odda s 1. oktobrom za ceno 1228 Din v palači Delavske zbornice na Miklošičevi cesti 22. Informacije se dobe v knjigovodstvu zbornice. (b)

Posrestva

Hiša pri Stadionu

6 sob, pritlikline, ograjen vrt 400 m², za 125.000 Din, od tega hipoteka 45.000. Na željo in doplačilo tudi več vrta. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13787. (p)

SOBE

Opremljeno sobo

zračno in svetlo, s posebnim vvhodom, oddam gospodični. Šmartinska cesta 10. (s)

Sobo

z dvema posteljama, z ali brez oskrbe, oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13752. (s)

Razno

10 dinarjev

vas stanejo tri legitimacijske slike. — Leica film Pavlovčič, Poljanska 12

Vabljeni vsi!

Na otvoritev v soboto dne 19. t. m. v staro znano gostilno v TAVCARJEVI ULICI št. 4 pri »LOJZETU«
Točil bom pristna vina — postregel s toplo in mrzlo jedado.
Se vljudno priporočata **Lojze in Pepca FABJAN**

PLOŠČICE ZA ŠTEDILNIKE

in za oblogo sten v kuhinjah, kopalnicah, lokalih, prodaja in polaga najceneje

»MATERIAL« LJUBLJANA
Tyrševa c. 36 a, Telefon 27-16

+

Umrla je danes boguvdano naša ljubljena soproga, hčerka in sestra, gospa

MARIJA KLAUS

učiteljica v Velikem Gabru

po kratki in mučni bolezni, v 46. letu svoje dobe. Pokopali jo bomo v nedeljo, dne 20. septembra, ob 4 popoldne na Primskovem na Dolenjskem. Stična, dne 18. septembra 1936.

Žalujeji soprog Stefan Klaus in ostalo sorodstvo.

+

Umrli nam je boguvdano po dolgem trpljenju naš blagi soprog, in oče, gospod

SIMON KLIMANEK

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 20. septembra, ob 4 popoldne izpred hiše žalosti, Gledališka ulica 16.

V Ljubljani, dne 16. septembra 1936.

CILI, soproga. GRETI in BERTI, hčerki.

JAVNA ZAHVALA

Dne 4. septembra 1936 je ogromen požar divjal v Notranjih gorah pri Ljubljani. Večina posestnikov je bila zavarovana pri zavarovalni družbi »JUGOSLAVIJA«, ki je cenitev izvedla takoj in v našo popolno zadovoljnost.

Podpisani posestniki izrekamo tej družbi javno zahvalo in jo vsakomur toplo priporočamo.

Notranje gorice, v septembru 1936.

Podpisani:

JOZE KERIN,
MARTIN KENK,
JAKOB KUŠAR,

JOZE SOJER,
ALOJZIJ SOJER.

Tinček in Tonček v Atlantidi

160.

V kameniti dobi.

Ko je brnenje in bobnenje v aparatu utihnilo in se je skrivnostna megla okoli dečkov razpršila, so zagledali pred seboj neznanško tujo in nenavadno pokrajino.

Tinček je pogledal na aparat in slovesno rekel:

»Kazalec kaže, da se nahajamo 200.000 let pred Kristusovim rojstvom. Takrat so bili ljudje še čisto divji — biti moramo torej previdni, če hočemo odnesti zdravo kožo!«

Nekaj korakov od splava so dečki zagledali neznanega moža, ki je kakor nor tolkel kamen ob kamen. Ovit je bil samo v medvedjo kožo, gledal pa je izpod čela tako divje, da so Tinčku kar mravljinici zagomazeli po hrbtu. Pa se je nazadnje vendarle ojuočil in stopil bliže.

»Dovolite, da se vam predstavim. Jaz sem Tinček. Ali bi nam lahko povedali, kje smo prav za prav in kdo ste vi, prečudni mož?«

»Če je kdo čuden, si ti, paglavci! Je osorno zarenčal možakar. »Nikar me ne moti pri delu, saj vidiš, kakšno važno opravilo imam!«

»I, kakšno neki?« se je začudil Tinček. »Zakaj pa tolčete kamen ob kamen? Saj vendar nimate nič od tega!«

»Kako da ne!« se je zadržal možakar. »Kresilni kamen iščem — ali si slep, da tega ne vidiš?«

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čad.

Izdajatelj: Ivan Rakovec.

Urednik: Viktor Centič.